

УДК 339.137.2

Ковальчук Юлія

Kovalchuk Yulia

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

METHODS OF ESTIMATING COMPETITIVENESS OF ENTERPRISE

Ефективність функціонування підприємства, зокрема його здатність відповідати високим вимогам ринку, якість задоволення споживчого попиту та ресурсний потенціал є основними факторами, що визначають конкурентоспроможність підприємства на ринку [1]. За таких умов актуальним є дослідження методологічних підходів до оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства як складової його розвитку.

Оцінювання конкурентоспроможності підприємства – це визначення її рівня, що дає певну відносну характеристику здатності підприємства конкурувати на певному ринку. Отже, конкурентоспроможність підприємства виступає агрегованим показником його конкурентних можливостей та здатності оперативно реагувати та пристосовуватися до чинників мінливого зовнішнього середовища. Д. В. Погребняк зазначає, що конкурентоспроможність підприємства може бути визначена як комплексна порівняльна характеристика, яка відображає ступінь переваги сукупності оціночних показників його діяльності, що визначають успіх підприємства на певному ринку за певний проміжок часу, по відношенню до сукупності показників конкурентів [2]. Варто відзначити, що на сьогодні при оцінці конкурентоспроможності підприємства використовується цілий ряд методів – графічні, матричні, розрахункові та комбіновані (розрахунково-матричні, розрахунково-графічні).

Графічний метод оцінки конкурентоспроможності базується на

побудові так званої «Радіальної діаграми конкурентоспроможності» або «Багатокутника конкурентоспроможності». Перевагою графічного методу оцінки конкурентоспроможності підприємства є його простота та наочність; недоліком слід вважати те, що він не дає змоги встановити значення узагальненого критерію конкуренто-спроможності підприємства [3].

Матричні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства базуються на використанні матриці – таблиці впорядкованих по рядках та стовпцях елементів. Найбільш показовим прикладом може слугувати широко відома матриця БКГ («Бостонської консалтингової групи»), побудована за принципом системи координат: по вертикалі – темпи росту місткості ринку, що розміщуються по рядках матриці у лінійному масштабі; по горизонталі, тобто по стовпцях матриці – в логарифмічному масштабі відкладається відносна частка виробника продукції на ринку.

Метод, заснований на теорії ефективної конкуренції. Згідно цієї теорії найбільш конкурентноздатними є ті підприємства, де найкращим чином організована робота всіх підрозділів і служб. В основі методу лежить оцінка чотирьох групових показників – критеріїв конкурентоспроможності (ефективність управління виробничим процесом, оборотними коштами, управління збутом і просуванням товару на ринку, критерії конкурентоспроможності товару).

Наведена вище оцінка конкурентоспроможності підприємства охоплює всі найбільш важливі оцінки господарської діяльності промислового підприємства, виключає дублювання окремих показників, дозволяє швидко і об'єктивно отримати картину положення підприємства на галузевому ринку. Використання в ході оцінки порівняння показників за різні проміжки часу дає можливість застосовувати цей метод як варіант оперативного контролю окремих служб. Недолік методу полягає в складності розрахунків, збору необхідної інформації [4].

Узагальнюючи результати дослідження, необхідно відмітити важливість використання різновидів методів оцінки конкурентних позицій підприємства та його продукції на ринку. Серед проаналізованих методів оцінки конкурентоспроможності підприємства найбільш популярними є графічний метод, матричний метод та метод, заснований на теорії ефективної конкуренції. Кожний із визначених методів має переваги та недоліки використання, адже визначає переважно лише окремі аспекти господарської діяльності підприємства та його продукції. Важливим є використання ряду методів для комплексного оцінювання конкурентоспроможності підприємства та його продукції, що дасть можливість охопити більшу широту (глибину) критеріїв оцінювання.

Перелік посилань:

1. Кваско А.В. Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності підприємства / А.В. Кваско // Наукові записки. – 2017. - №1. – С. 111 – 118.
2. Погребняк Д. В. Методи діагностики конкурентоспроможності підприємства / Д. В. Погребняк // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 32. – С. 45–51.
3. Должанський І. З. Конкурентоспроможність підприємства : навч. Посіб. /І.З. Должанський, Т.О. Загорна – Київ : ЦУЛ. – 2006. – 384 с.
4. Левицька А.О. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства: вітчизняні та закордонні підходи до класифікації /А.О. Левицька // Механізм регулювання економіки. – 2013. - №4. – С. 155 – 163.